

GONIEC CZĘSTOCHOWSKI

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY, EKONOMICZNY I LITERACKI.

Chwała polskiego oręza W 125-tą rocznicę bitwy pod Raszynem

Od 15 kwietnia 1809 r. Warszawa żyła w silnym napięciu. Stan podgorączkowy wzmagał się z dnia na dzień. Lotem błyskawicy przemknęła po młodzieńskim Księstwie Warszawskim wieść o szykującej się rozprawie z Austrią. W Warszawie wszyscy pragnęli tej wojny. Spodziewano się odzyskania Galicji. Niewierzono w zły stan kampanji, mimo, że siły oręza polskiego były wprost śmiesznie małe w porównaniu z armią austriacką, wycwiczona, karną, zasobną w bogaty sprzęt wojenny.

W dniu tym arcyksiążę Ferdynand przebywał z rzeką Pilicę przy Nowem Miście. Armia jego składała się z sześciu pułków piechoty, czterech pułków jazdy, trzech regimentów husarskich, razem 25.000 piechoty, 5.200 jazdy, 2.800 artylerji — ogółem 33.000 żołnierzy. W Galicji wschodniej i zachodniej stało 7.400 rezerwy. Była to armia doświadczona, pod względem karności zaliczana do najlepszych, złożona ze starego, wytrawnego żołnierza. Jakżeś mizernie wyglądało przy niej wojsko księcia Józefa Poniatowskiego.

W raporcie urzędowym do Napoleona, wódz armji polskiej oznacza stan liczby wojska na 8.000. Na parę miesięcy przed wojną zaczęto myśleć o powiększeniu wojska; utworzono 3.000 batalijony piechoty dla pułków, stojących w księstwie i Prusach, liczące liczbę ludzi w batalionach powiększono do 840, a pułki jazdy do 1.047 żołnierzy. Uformowano 3 nowe baterie artylerji pieszej, jedną zaś konną wystawił kosztem swoim Roman Sołtyk.

Pod rozkazami księcia Poniatowskiego pozostawali generałowie: H. Dąbrowski, Sokolnicki, Zajączek, Pelletier, i Fiszer. Książę Poniatowski cieszył się zaufaniem podwładnych; wielki rozsądek, trafność w postępowaniu, sprawiedliwość i wyrozumiałość czyniły z niego doskonałego wódza i żołnierza.

Roman Sołtyk czynił tylko zarzut księciu, że nie przygotował należycie stolicy do obrony. Naprzeciw Modlina — zdaniem jego należało usypać szaniec przedmостowy, przez co byłby panem obu brzegów Wisły. Postępowanie wódza usprawiedliwia jednakże niespodziewany wybuch wojny, tak że po rozpoczęciu działań wojennych za późno już było na prace fortifikacyjne. Wreszcie zależność od Napoleona we wszystkich poczynaniach usprawiedliwiają całkowicie księcia Józefa Poniatowskiego ze stawianych mu zarzutów.

Do mężnej obrony przygotowywała się cała Warszawa z zapałem i entuzjazmem. Wiara w powodzenie oręza polskiego, zaufanie do popularnego i lubianego powszechnie księcia Józefa stworzyła w Warszawie jakiś dziwny, wcale nie przedbitewny nastrój. Nikt nawet nie zadrzał na myśl o nierównej i ciężkiej rozprawie. Kto żył wylegi, by wziąć udział w naprawianiu okopów miasta. Dorośli mężczyźni, młodzież szkolna, nawet kobiety i najmłodsze damy, księża i małe dzieci chwyciły za rydel i łopaty, by choć w drobnej mierze przyczynić się do skutecznej obrony.

Po wejściu do Nowego Miasta arcyksiążę Ferdynand wydał odezwę do Polaków zachęcając do połączenia się z Austrią i zerwania z dotychczasową polityką Napoleona. Rada Stanu odpowiedziała na to negatywnie.

13 kwietnia arcyksiążę Ferdynand przyśłał bilet oznajmiając, że wojsko austriackie tegoż dnia wkracza na terytorjum Księstwa Warszawskiego.

Książę Poniatowski wystąpił wówczas wojsko z Warszawy, urocnił stanowiska koło Jóry, — Piaseczna, Nadarzyna i Raszyna, oczekując na nieprzyjaciela.

Wojska austriackie zbliżyły się ku Raszynowi.

Pozycje polskie były silnie umocnione. Z jednej strony osłaniała rzeczka Rawka,

bagniła, po roztopach wiosennych trudno dostępna, z drugiej lasy olszowy, na przodzie zaś równina otoczona wielkimi lasami.

Przednią straż wojska austriackiego prowadził generał Mohr. Główny korpus szedł trzema drogami: od Nadarzyna,

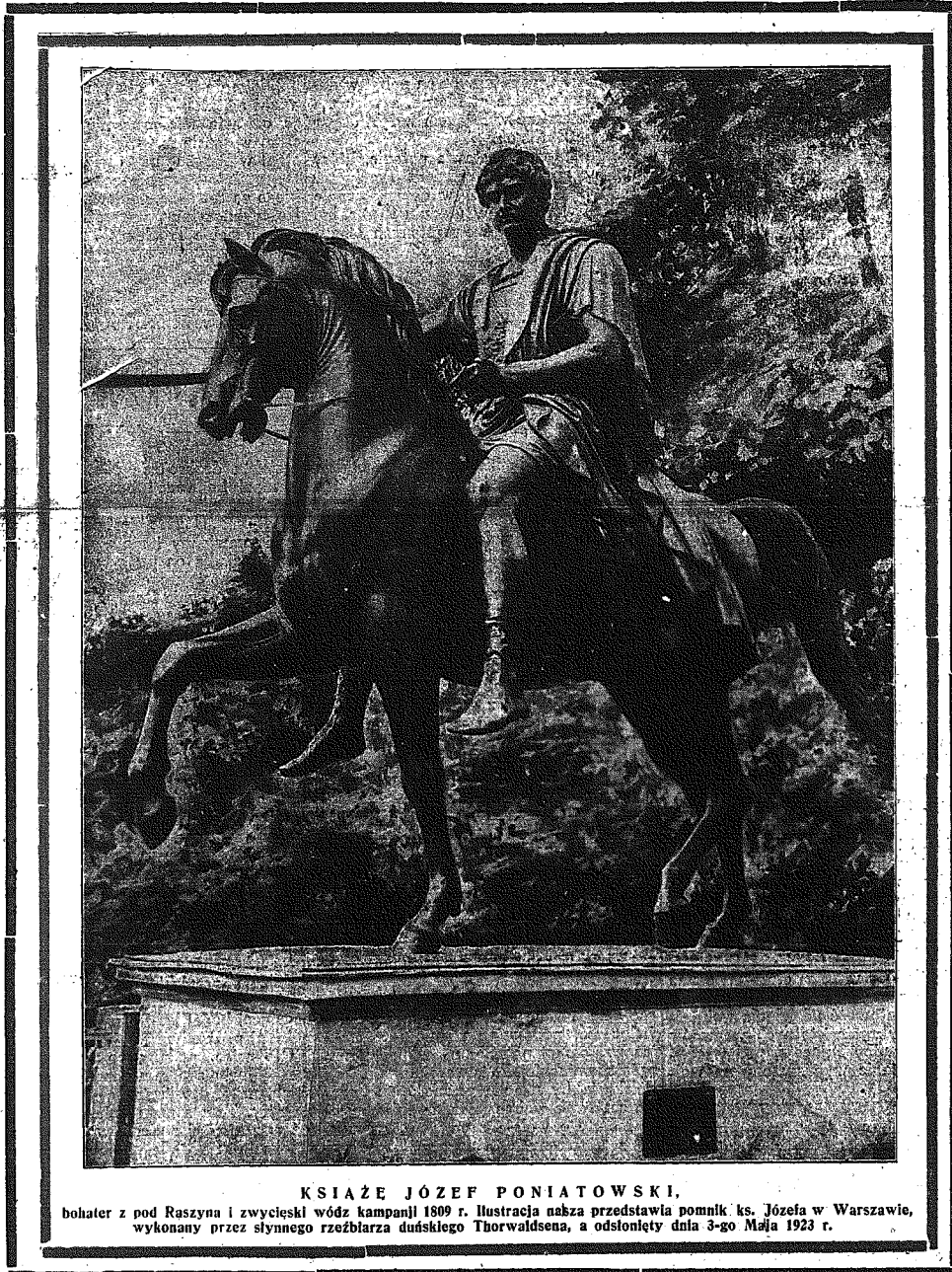
w posuwając się szeregi Austriaków, od bierając utracone pozycje. Mohr odpowiedział wówczas trzy razy większą siłą. Granaty nieprzyjacielkie zapaliły wieś Falenty. Piechota austriacka zdobyła znowu wieś. W bohaterskiej obronie ginie wówczas dowódca 8-go pułku, pułk. Cyprjan Godebski, znany poeta. Generał Fiszer zostaje ranny. Straż przednia cofa się do Raszyna.

Była wówczas piąta popołudniu. Ośmieleni dotychczasowymi sukcesami, uderza Austriacy na główną pozycję Raszyna. Pod salwami polskiej piechoty postępowali

matkach zachęcał kanonierów do walki. Przez cały ciąg bitwy Wódz narażał się osobście. Wszyscy oficerowie sztabu byli albo ranni, albo ubito pod nimi konie.

Raszyn stanął w płomieniach Granaty polskie wznieciły silny pożar. Każdorazowo wysiłki Austriaków szły na marne. Nieprzyjacielska piechota pod gradem śmiertelnych pocisków musiała się spieszyć cofać.

Pole bitwy otulił nieprzenikniony mrok wiozennego wieczoru. Ciemność zbliżającej się nocy położyła kres raszynskiej bitwie. O 9-ej wieczorem strzały ucichły,

KSIĄŻE JÓZEF PONIATOWSKI,
bohater z pod Raszyna i zwycięski wódz kampanji 1809 r. Ilustracja nabyta przedstawia pomnik ks. Józefa w Warszawie, wykonany przez słynnego rzeźbiera duńskiego Thorwaldsena, a odsłonięty dnia 3-go Maja 1923 r.

Tarczyna i Piaseczna. Książę Ferdynand niecierpliwie pragnął bitwy. Natychmiast więc kazał generałowi Mohr uderzyć na pozycję Falent. Bitwa zaczęła się o drugiej popołudniu dn. 18 kwietnia 1809 r. Książę Józef będący wówczas w Raszynie, dosiadłszy konia pośpieszył do Falent. Piechota austriacka, wspomaganą silnym ogniem artylerji, posuwała się w ściśnionej kolumnie batalionami. O trzeciej popołudniu zdobyli Austriacy lasy olszowy, a potem wieś Falenty. Batalion 8-my polskiej piechoty cofał się w nieladzie.

Poniatowski uszykowawszy go uderzył,

li naprzód. Opanowali część wioski, lecz nie zdołali wyprzeć Polaków z umocnionych stanowisk.

Około siódmej wieczorem ruszyło wojsko austriackie w sile wzmocnionej podwójnie przeciw środkowi wojska polskiego. Jedna kolumna ruszyła przez Raszyn, druga usiłowała przedostać się przez bagna po lewej stronie wsi. Tutaj to rozegrała się decydująca batalia.

Baterie polskie przy trakcie Warszawskim przez godzinę utrzymały silny ogień kartaczowy, siłą ogromną spustoszenia w szeregach wroga. Książę Józef Poniatowski zsiadłszy z konia, stojąc przy ar-

Austriacy ustąpili na most raszynski, po-

przestając na zajęciu grobli i lasu. Bilans bitwy dla wojska polskiego był dodatni: ze strony austriackiej zabitych było 2.500 ludzi, z polskiej zaś tylko 450. Na polach Raszyna wojsko Księstwa Warszawskiego odniosło najchlubniejszą zwycięstwo z całej kampanji 1809 roku. Młody, nowozacięzny żołnierz polski, po raz pierwszy idący w ogień bitewny wyka-

zał niezwykły hart ducha, wolę i wytrwa-

nie najstarszego żołnierza, bogata w zwy-

cięstwą historję oczysta, ozdabiając je-

szcze jedną piękną i ciałą kartą chwały

polskiego oręza. R.,

